

Kỹ thuật nuôi và chăm sóc lợn nái

Kỹ thuật nuôi lợn nái mang thai đặc biệt là giai đoạn trước, trong và sau khi đẻ luôn luôn được các nhà chăn nuôi vô cùng coi trọng vì vai trò quyết định của nó lên doanh thu của toàn trại. Với mục đích chính là nâng cao sức khỏe cho cả lợn mẹ và lợn con, giảm thiểu tối đa mọi rủi ro đối với cả heo mẹ và lợn con trong quá trình đẻ, hạn chế sự phát sinh và lây lan dịch bệnh từ đó góp phần nâng cao năng suất sinh sản cho cả đàn lợn cũng như tạo ra những sản phẩm giống lợn có chất lượng cao, an toàn dịch bệnh cho các cơ sở chăn nuôi.

Trong giai đoạn lợn mang thai nếu nguồn dinh dưỡng không đủ hay chất lượng dinh dưỡng kém đều ảnh hưởng tới quá trình mang thai cũng như lợn con. Do đó kỹ thuật nuôi và chăm sóc lợn trong thời kỳ mang thai đòi hỏi người chăn nuôi phải thật sự tập trung và mất nhiều thời gian chăm sóc.

1. Chọn giống

Đẻ lợn nái sinh trưởng và đẻ nhiều thì việc chọn giống rất quan trọng. Trước hết cần chọn 2 khía cạnh đó là nguồn gốc lợn cái được sinh ra từ những lợn mẹ có năng suất cao, đẻ sai con, nuôi con khéo, có lý lịch rõ ràng, xuất thân nơi không có dịch. Chọn bản thân con cái đó cần các yêu cầu móng nở, thân dài, 4 chân chắc, dáng đi nhanh nhẹn, lông thưa, mắt sáng. Từ 12 vú trở lên, các vú nổi rõ cách đều nhau, không có vú kẹp, vú lép. Quá trình trên lựa chọn từ 2,5 – 3 tháng tuổi.

2. Nhận định thời kỳ lợn mang thai

Nhìn bên ngoài lợn nái có thai thường xuất hiện trạng thái phù thũng ở tứ chi, thành bụng. Tuyến vú phát triển to lên, bè ra. Lợn yên tĩnh ăn uống tốt và ngủ ngon, bụng phát triển to lên. Tình trạng lợn không có biểu hiện động dục lại sau 21 ngày kể từ lúc phối.

Thời gian mang kéo dài từ 3 tháng + 3 tuần + 3 ngày (trung bình từ 114 – 116 ngày). Trong thời kỳ mang thai có thể chia ra làm 2 giai đoạn. Giai đoạn chửa kỳ 1 từ 1-84 ngày mang thai. Nhưng nếu nái sinh sớm từ ngày 108 trở lại thường rất khó nuôi con, dù có sữa nhưng con yếu ớt, sức bú mẹ kém và khả năng đề kháng kém nên tỷ lệ nuôi sống thấp.

3. Nhiệt độ môi trường

Nếu nhiệt độ cao ảnh hưởng đến sức sống lợn nái, thai chết nhiều. Nhiệt độ cao làm cho lợn kém ăn, mệt mỏi, thở nhiều, hay sảy và chết phôi, chết thai, sảy thai. Do đó, nhiệt độ phù hợp lợn nái từ 17 – 21°C. Trong quá trình nuôi nếu thấy nóng cần tạo thông thoáng chuồng nuôi. Phun nước nền chuồng. Làm nước nhỏ giọt. Cũng trong giai đoạn này lợn nái cần được nghỉ ngơi yên tĩnh, tránh kích

thích và chạm mạnh. Tránh tiếng động làm lợn nái hoảng sợ, không nên để cắn nhau, nhảy phá chuồng.

4. Chuồng nuôi

Chuồng nền hoặc sàn cách đất, đảm bảo chuồng nuôi ấm áp về mùa Đông, thoáng mát về mùa Hè. Sử dụng điều hoà bằng hơi nước. Chuồng cần ánh sáng dội vào buổi sáng, tránh mưa từ phía Tây và gió bắc lùa vào mùa rét.

5. Kỹ thuật nuôi và chăm sóc lợn mang thai

Kỹ thuật nuôi và chăm sóc heo nái mang thai là thời kỳ rất quan trọng của quá trình chăn nuôi nhằm đảm bảo cho bào thai con phát triển bình thường, lợn nái đẻ được nhiều con, heo con khỏe mạnh, có trọng lượng sơ sinh cao. Vì vậy, để lợn con đạt khối lượng sơ sinh cao cần tăng khoảng 25-30% lượng thức ăn cho lợn nái chữa. Thông thường, lợn nái chữa cần 14% tỉ lệ protein thô, 0,9% tỉ lệ canxi và 0,45% tỉ lệ phốt pho trong khẩu phần ăn. Mùa hè có thể giảm mức ăn nhưng phải tăng lượng protein từ 14% lên 16%, nâng mức khoáng và vitamin trong khẩu phần.

Người chăn nuôi cũng cần lưu ý, bã rượu và thức ăn ủ men có chứa chất kích thích, dễ gây sảy thai. Vì vậy chỉ nên cho heo ăn dưới 15% trong khẩu phần. Ngoài ra, trong thời kỳ mang thai, lợn nái cần lượng chất khoáng nhiều hơn để phát triển hệ xương của bào thai. Khi khẩu phần ăn của lợn mẹ không đủ, sẽ phải huy động nhiều chất khoáng từ cơ thể lợn mẹ (đặc biệt là canxi và phốt pho từ xương) để nuôi thai. Vì thế, lợn mẹ bị thiếu chất khoáng dễ dẫn tới bại liệt. Tuy nhiên cũng cần tránh vỗ béo lợn nái quá mức trong giai đoạn gần sinh.

Cụ thể ở thời kỳ mang thai đầu tiên nên cho ăn từ 1,8 – 2 kg/con/ngày. Sang giai đoạn thứ 2 khi lợn nái mang thai khoảng 85 – 110 ngày, cho ăn từ 2 – 2,5 kg/con/ngày. Đến giai đoạn từ 111 – 113 ngày, cho ăn 2 kg/con/ngày. Và trước khi đẻ 1 ngày – không nên cho ăn.

Trong quá trình chăm sóc cần tắm chải cho lợn nái, tăng cường xoa bóp bầu vú để mạch máu dễ lưu thông, phát triển tuyến sữa, lợn dễ quen người và dễ tiếp xúc khi đỡ đẻ, không tắm chải 5 ngày trước khi đẻ. Bạn cũng cần tắm ghê cho lợn 10 -14 ngày trước ngày dự đẻ. Đây là yêu cầu bắt buộc để đề phòng lợn mẹ bị ghê lây truyền sang con. Trước ngày dự đẻ 14 ngày tắm ghê lần 1 và sau đó 7 ngày tắm ghê lần 2.

Đặc biệt, cần tiêm phòng định kỳ 1 năm 2 lần (tháng 5 và tháng 10 hoặc trước khi phối giống) các loại vắc xin dịch tả, tụ máu, lép to, LMLM. Không tiêm phòng cho heo nái những loại vắc xin trên từ giai đoạn phối giống đến 30 ngày sau phối giống (trừ trường hợp có dịch bệnh xảy ra).

6. Xử lý khi lợn chữa đẻ quá ngày

Thời gian mang thai của lợn biến động từ 102-128 ngày. Vượt quá giới hạn trên được gọi là lợn chữa đẻ quá ngày và tất cả những trường hợp có chữa vượt quá giới hạn đó đều cần phải can thiệp. Quan sát thấy gần đến ngày đẻ lợn vẫn sa nằm sữa nhưng đến ngày đẻ lợn không có biểu hiện cắn ổ. Lợn ăn uống tốt, sau đó nằm sữa teo đi, âm hộ trở lại trạng thái bình thường.

Đầu tiên cố định lợn nái, dùng ván hoặc cửa gỗ ép lợn vào một góc chuồng. Dùng dây buộc mõn trên của lợn sauddos kéo treo dây lên hoặc vật lợn nằm ngửa để can thiệp. Dùng ống dẫn tin quản đưa qua cổ tử cung. Thụt từ 3-5 lít nước xà phòng 0,1-0,2% vào tử cung. Khi đã bơm hết số nước xà phòng ấn định, dùng tay vỗ mạnh vào mông lợn, rút tinh quản ra và thả lợn.

Đỡ đẻ 12-48 giờ sau đó, lợn có biểu hiện cắn tổ đẻ. Để bình thường không cần can thiệp trong quá trình đẻ. Nếu thai bị khô cứng nằm ở tử cung, nếu tử cung đã mở ta thụt tiếp nước xà phòng để tử cung không bó chặt lấy thai và làm trơn đường sinh dục sau đó lôi thai ra. Nếu 2 ngày chưa thấy lợn có biểu hiện có thể tiêm thuốc gây sảy thai như: Oestrogenum folliculinum với liều 2.000-4.000 UI hoặc dùng Hexoestrolum với liều 4.000-6.000 UI. Các trường hợp thai bị mềm nhũn, thai bị thối rữa đều thụt được nước xà phòng và nhanh chóng lấy hết thai ra. Sau đó tử cung đã mở có thể tiêm bắp Oxytotoxin với liều lượng 10-40UI nhằm tăng cường co bóp của tử cung tống thai đã chết ra ngoài.

7. Nhận biết lợn nái sắp đẻ

Căn cứ vào ngày phối giống có chữa đẻ dự tính ngày đẻ dự kiến. Những biểu hiện của lợn nái sắp đẻ như thường đi lại nhiều, bồn chồn đái dất (tiểu mót), đi phân lất nhất nhiều chỗ. Biểu hiện hay cào ổ, cào chân vào nền chuồng, cắn song chuồng hay máng ăn...

Lợn nái nuôi con phải sạch sẽ, được vệ sinh thường xuyên, đảm bảo thoáng, sạch khô và ấm cho lợn con. Lợn nái trong thời gian nuôi con không nên tắm để hạn chế ẩm độ chuồng nuôi, tuy nhiên có thể chải cho lợn mẹ. Việc sử dụng chuồng lồng cho lợn, có hệ thống làm mát và thông gió tạo điều kiện rất thích hợp để chăn nuôi lợn nái sinh sản năng suất cao.